

Tiedekunta/Osasto — Fakultet/Sektion		Laitos — Institution	
Matemaattis-luonnontieteellinen		Eläintieteen laitos	
Tekijä — Författare			
Leena Kaski			
Työn nimi — Arbets titel			
Metsäpäästäisen (<i>Sorex araneus</i>) sosiaalinen dominanssi ja alaleuan morfologia			
Oppiaine — Läroämne			
Ekologinen eläintiede			
Työn laji — Arbets art		Aika — Datum	Sivumäärä — Sidoantal
Pro gradu-tutkielma		Tammikuu 1993	48 sivua, 8liitettä
Tiivistelmä — Referat			
<p>Tämän työn lähtökohtana on metsäpäästäisen dispersaalitutkimuksen yhteydessä syntynyt hypoteesi, jonka mukaan dispersoivilla yksilöillä todetut pienemmät alaleuan mitat aloilleen asettuneisiin yksilöihin verrattuna saattavat vaikuttaa yksilön taistelukykyyn ja siten menestymiseen reviirikiistoissa. Dispersoijat olisivat sosiaaliselta asemaltaan kaikkein heikoimpia yksilöitä vuosina, jolloin populaatiotiheys ja dispersaali ovat alhaisia.</p> <p>Tässä tutkimuksessa pyrin selvittämään areenakokeiden avulla onko metsäpäästäisen sosiaalisella asemalla mahdollisesti yhteyttä morfologisiin mittoihin. Kussakin kokeessa määritin kahden immatuurin metsäpäästäisen sosiaalisen arvojärjestyksen. Tämän jälkeen mittasin videotekniikalla ja mikroskoopilla kustakin koeyksilöstä yhteensä 17 alaleuan ja kallon mittaa sekä sääriluun pituuden ja tutkin, onko dominanteilla ja subdominanteilla yksilöillä ero niissä morfologisissa mitoissa, jotka maastotutkimuksessa olivat merkittävästi pienemmät dispersoivilla kuin aloilleen asettuneilla yksilöillä. Myös eläinten ulkoiset mitat ja paino sekä alaleuan ja sääriluun painot mitattiin.</p> <p>Tulokset analysoitiin sekä yksilöiden että yksittäisten areenakokeiden kannalta. Yksilökohtaisessa tarkastelussa ei saatu merkitseviä tuloksia. Myöskään "varmat" voittajat ja häviäjät eivät eronneet merkittävästi toisistaan mitattujen ominaisuuksien puolesta. Koekohtaisissa analyyseissä, joissa kunkin kokeen voittoindeksi ja voittojen erotuksen vaihtelua pyrittiin selittämään kahden yksilön morfologisten mittojen erotuksen avulla, saatiin usean alaleuan mitan kohdalla tilastollisesti merkitsevä tulos voittojen erotuksen ollessa selitettävänä muuttujana.</p> <p>Vaikka areenakokeiden ja maastoaineiston tulokset eivät olleet kaikilta osiltaan samansuuntaisia, alaleuan mitat B2 ja A8 osoittautuivat tärkeiksi kummassakin aineistossa. Nämä mitat kuvaavat sen alueen kokoa, johon pään suurin lihas musculus temporalis kiinnittyy. Kiinnittymispinnan koolla saattaisi olla vaikutusta puruvoimaan ja siten yksilön menestymiseen reviirikiistoissa. Näissä kiistoissa, joihin areenakokeiden yhteenotot rinnastettiin, menestyminen on edellytyksenä hyvän reviirin valtaamiselle ja hallussapitamiselle sekä siten onnistuneelle talvehtimiselle ja lisääntymiselle seuraavana kesänä.</p>			
Avainsanat — Nyckelord			
Päästäinen, dominanssi, alaleuan morfologia, reviirikiistat			
Säilytyspaikka — Förvaringsställe			
Eläintieteen laitoksen kirjasto			
Muuta tietoja — Övriga uppgifter			